

2018

CBCS

1st Semester

SANSKRIT

PAPER—GE1T

(Honours)

Full Marks : 60

Time : 3 Hours

The figures in the right-hand margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

Illustrate the answers wherever necessary.

1. दश प्रश्नाः समाधेयाः। उत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च देयम् -
10×2

যেকোনো দশটি প্রশ্নের উত্তর সংস্কৃত ভাষায় ও দেবনাগরী লিপিতে লেখ।

(क) अस्मद् युष्मच्छब्दयोः पञ्चमीबहुवचनस्य रूपं लिखत।

অস্মদ্ ও যুস্মদ্ শব্দের পঞ্চমী বহুবচনের রূপ লেখ।

(Turn Over)

(ख) सम्प्रदानापादानकारकयोः एकैकमुदाहरणं दत्त।

सम्प्रदानं ও অপাদান কারকের একটি করে উদাহরণ দাও।

(ग) निम्नोक्तशब्दानाम् उपयुक्तं रूपं गृहीत्वा एकं वाक्यं रचयत
(अस्मद्, पुस्तक, पठ) -

বন্ধনী মধ্যস্থ শব্দগুলির উপযুক্ত রূপ চয়ন করে একটি বাক্য রচনা কর।

(अस्मद्, पुस्तक, पठ)

(घ) 'छात्रः पुस्तकं पठति' इत्यत्र रेखाङ्कितपदस्य कारकं विभक्तिं च
निर्णयत।

'ছাত্রঃ পুস্তকং পঠতি' এই বাক্যের রেখাঙ্কিত পদের কারক ও বিভক্তি
নির্ণয় কর।

(ङ) 'पति' शब्दस्य 'साधु' शब्दस्य च चतुर्थ्या एकवचनस्य रूपं लिखत।

'পতি' ও 'সাধু' শব্দের চতুর্থী একবচনের রূপ লেখ।

(च) 'वाक्' शब्दस्य 'नदी' शब्दस्य च षष्ठ्या एकवचनस्य रूपं लिखत।

'বাক্' ও 'নদী' শব্দের ষষ্ঠী একবচনের রূপ লেখ।

(छ) बन्धनीस्थधातुशब्दयोः उचितं प्रयोगं कृत्वा शून्यस्थानं पूरयत।

_____ (तद्) बालिका फलं _____ (खाद्-लुट्)

बन्धनी मध्यस्थ धातु ओ शब्दरूप उपयुक्त प्रयोग करे शून्यस्थान पूरण कर।

_____ (तद्) बालिका फलं _____ (खाद्-लुट्)।

(ज) सन्धिं कुरुत - (i) पौ + अकः (ii) अहः + गणः।

सन्धि कर : (i) पौ + अकः (ii) अहः + गणः।

(झ) सन्धिविच्छेदं कुरुत - (i) नयनम् (ii) पतिरुवाच।

सन्धिविच्छेद कर : (i) नयनम् (ii) पतिरुवाच।

(ञ) परिणतरूपं लिखत - (i) पठ् + शतृ (ii) खाद् + क्त।

परिणतरूप लेख : (i) पठ् + शतृ (ii) खाद् + क्त।

(ट) प्रकृतिप्रत्ययौ प्रदर्शयत - (i) आगम्य (ii) गन्तुम्।

प्रकृतिप्रत्यय निरूपण कर : (i) आगम्य (ii) गन्तुम्।

(ठ) क्तप्रत्ययं संयोज्य वाक्यमिदं कर्मवाच्ये परिणयत।

(छात्रः विद्यालयम् अगच्छत्)

निम्नेक वाक्याटि, क्त प्रताय योगे कर्मवाच्ये परिणत कर :

(छात्रः विद्यालयम् अगच्छत्)

(ड) श्रीमद्भगवद्गीता केन विरचिता ? अस्मिन् ग्रन्थे कति अध्यायाः सन्ति ?

श्रीमद्भगवद्गीतार रचयिता के ? এই গ্রন্থে কয়টি অধ্যায় আছে ?

(ढ) श्रीमद्भगवद्गीतायाः नामान्तरं किम् ? द्वादशाध्यायस्य नाम किम् ?

श्रीमद्भगवद्गीतार अपर नाम कि ? द्वादश अध्यायैर नाम कि ?

(ण) श्रीमद्भगवद्गीतायाः कः वक्ता कश्च श्रोता ?

श्रीमद्भगवद्गीतार वक्ता ओ श्रोता के ?

2. चतुर्णां प्रश्नानामुत्तरं देयम्। एकस्य प्रश्नस्य उत्तरम् अवश्यमेव संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च देयम्।

4x5

যেকোনো চারটি প্রশ্নের উত্তর দাও। একটি প্রশ্নের উত্তর অবশ্যই সংস্কৃতভাষা ও দেবনাগরী লিপিতে দিতে হবে।

(ক) 'আত্মন্' শব্দস্য অথবা 'মনস্' শব্দস্য প্রথমা-দ্বিতীয়া-তৃতীয়াবিভক্তিণাং সর্বাণি রূপাণি লিখত।

'আত্মন্' শব্দের অথবা 'মনস্' শব্দের প্রথমা, দ্বিতীয়া ও তৃতীয়া বিভক্তির সমস্ত রূপ লেখ।

(খ) একস্য ধাতো: লঙ্ লকারস্য সর্বাণি রূপাণি লিখত (দা, কৃ, জ্ঞা)।

বন্ধনীমধ্যস্থ যেকোনো একটি ধাতুর লঙ্ লকারের সমস্ত রূপ লেখ (দা, কৃ, জ্ঞা)।

(গ) একস্য ধাতো: লট্ লকারস্য সর্বাণি রূপাণি লিখত। (সেব্, লম্)।

বন্ধনীমধ্যস্থ যেকোনো একটি ধাতুর লট্ লকারের সমস্ত রূপ লেখ (সেব্, লম্)।

(ঘ) সংস্কৃতেন অনুবাদং কুরুত -

সংস্কৃত ভাষায় অনুবাদ কর :

(i) আমার পুত্র সেই ফলটি খাচ্ছে।

(ii) ছাত্ররা মহাবিদ্যালয়ে গিয়েছিল।

(ड) श्लोकमिदं व्याख्यात -

मध्यावेश्य मनो ये मां नित्ययुक्ता उपासते।
श्रद्धया परयोपेतास्ते मे युक्ततमा मताः॥

निम्नोक्त श्लोकটি ব্যাখ্যা কর :

मध्यावेश्य मनो ये मां नित्ययुक्ता उपासते।

श्रद्धया परयोपेतास्ते मे युक्ततमा मताः॥

(घ) 'ते प्राप्नुवन्ति मामेव' इति कः कमुक्तवान् ? 'ते' इत्यनेन के बोध्यन्ते ?

'ते प्राप्नुवन्ति मामेव' এই বাক্যটি কে কাকে বলেছে? এই শব্দের দ্বারা কারদের বোঝানো হয়েছে?

3. द्वयोः प्रश्नयोरुत्तरं दत्त -

2×10

যেকোনো দুটি প্রশ্নের উত্তর দাও।

(क) कारकं कतिविधम् ? सोदाहरणं तेषां परिचयं दत्त।

কারক কয় প্রকার? উদাহরণসহ তাদের পরিচয় দাও। 2+8

(ख) सन्धिः कतिविधः ? तेषां नामानि उदाहरणानि च विलिख्य कस्मिन् क्षेत्रे सन्धिः नित्यः इति आलोचयत।

সন্ধি কয়প্রকার? তাদের নাম ও উদাহরণ লিখে কোন কোন ক্ষেত্রে সন্ধি
নিত্য আলোচনা কর।

1+2+2+5

- (গ) 'যো মদমক্তঃ স মে প্রিয়ঃ' ইতি বচনং কঃ কন্ উক্তবান্ ? কীদৃশাঃ
মক্তাঃ তস্য প্রিয়াঃ भवन्तीति श्रीमद्भगवद्गीतानुसारं प्रतिपादयत।
'যো মদমক্তঃ স মে প্রিয়ঃ' এই কথাটি কে কাকে বলেছেন? কীদৃশ ভক্ত
তার প্রিয় তা শ্রীমদ্ভগবদ্গীতানুসারে প্রতিপাদন কর।
- (ঘ) 'গীতা সুগীতা কর্তব্য' ইত্যুক্তে: यथार्थतां प्रतिपादयत।
'গীতা সুগীতা কর্তব্য' উক্তিটির যথার্থতা প্রতিপাদন কর।